

3. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

Лекційна частина курсу “Риторика” складається з двох розділів – “Дискурсивна риторика”, який містить основні теоретичні відомості з класичної і сучасної риторики, та “Історія риторики” – матеріали про розвиток європейської риторики часів Давньої Греції й Давнього Риму, а також інформацію про становлення й розвиток вітчизняного красномовства. Передумання розділу “Дискурсивна риторика” обумовлено тим, що лекції з другого розділу укладають і виголошують самі студенти (академічна промова), для яких цей матеріал не є новим, адже він вивчається в інших курсах (історії, філософії, етики, естетики), а в контексті риторики просто розглядається під іншим кутом зору.

Розділ 1. Дискурсивна риторика

Тема 1.1. (Лекція № 1) **Вступна лекція.** *Основні поняття:* дискурсивна риторика; дискурс; мета, концепція, текст промови; реакція слухача; п'ять розділів класичної риторики: інвенція, диспозиція, елокуція, меморія, акція; три категорії риторики: логос, етос, пафос; силогізм; ентимема.

Тема 1.2. (Лекція № 2) **Розділи риторики. Інвенція. Диспозиція.** *Основні поняття:* інвенція; диспозиція; риторичне градування; таксономічна схема; емпіричний, енциклопедичний та компаративний матеріал; хронологічний метод викладу матеріалу; сюжетний метод; інтрига; універсальна композиція; “елегантний фінал”; “доцільний фінал” промови.

Тема 1.3. (Лекція № 3-4) **Елокуція. Риторичні тропи та фігури.** *Основні поняття:* асоціація; вільний асоціативний експеримент; типи асоціацій (синтагматичні та парадигматичні); непряма тактика мовленнєвого впливу; теорія фігур; фігура; троп; паралогіка; першотроп; критерій істинності; критерій щирості; власне тропи; невласне тропи; метафора; алегорія; метонімія; синекдоха; епітет; фігура замовчування; гіпербола; літота; перифраз; алюзія; евфемізм; дисфемізм; риторичне питання; риторичне звертання; риторичний вигук; анафора; епіфора; полісендитон; асиндетон; зевгма; хіазм; іронія; гумор; сарказм; паралепсис; алюзія; ремінісценція; аномінація; каламбур.

Тема 1.4. (Лекція № 5-6) **Еристика – мистецтво полеміки.** *Основні поняття:* діалектична та еристична суперечки; суперечка;

пропонент; опонент; аудиторія; дискусія; полеміка; диспут; дебати; аргументація; теза; антиномія; аргументи; докази логічні, етичні, чуттєві; доказ “до очевидного”; докази “до логосу”; дефініційний доказ; докази “до пафосу”; докази “до етосу”; “третя сторона”; докази “до довіри”; докази “до недовіри”; риторичні хитрощі; експресивна цільова установка промови; еквівокація; софізм; спростування.

Тема 1.5. (Лекція № 7) **Цільові настанови промови.** *Основні поняття:* цільова настанова; ритуальне мовлення; десемантизація тексту; емоційна провокація; види ритуальних промов; провокаційне мовлення; лінгвістичні універсалиї; чотири моделі питань; прийоми провокаційного мовлення; імперативне мовлення; конгруентна емоція; 5 типів емоцій; два стимули переконання; авторитарна, демократична, ліберальна промови.

Тема 1.6. (Лекція № 8) **Нейролінгвістичне програмування (НЛП).** *Основні поняття:* НЛП; психотехнології; встановлення рапорту; типи прийому та передачі інформації (вербальний, образний, сенсорика); репрезентативні системи; візуали; аудіал; кінестетики; вербальні техніки; предикати; невербальні техніки; очні сигнали доступу; невербальні засоби спілкування (оптичні, акустичні, тактико-кінетичні, ольфакторні, просторово-часові); чотири дистанції спілкування; закон моделювання аудиторії.

Тема 1.7. (Лекція № 9-10) **Жанри й види красномовства.** *Основні поняття:* суспільно-політичне красномовство; академічне красномовство; соціально-побутове красномовство; гомілетика; епідейктичні, дорадчі та судові промови; лекція; наукова доповідь; наукове повідомлення; агітаційна промова; мітингова промова; політичний огляд; ювілейна промова, похвальна промова, застільна промова (тост); проповідь; промова на соборі; композиційні особливості промов різних жанрів; рекламний текст.

Розділ 2. Історія риторики

Тема 2.1. (Лекція № 11) **Загальний огляд історії розвитку красномовства.** *Основні поняття:* передумови появи красномовства в Давній Греції; принцип змагальності; судове красномовство й усне художнє слово як джерела появи риторики; софісти; передумови появи давньоримського красномовства; риторика доби Середньовіччя; християнська риторика; стан і перспективи сучасної риторики; неориторика.

Тема 2.2. (Лекція № 12) **Красномовство в Давній Греції.** *Основні відомості:* софісти; Горгій та горгіанські фігури; Лісій; Сократ; Демосфен; Сократ; Платон; Аристотель.

Тема 2.3. (Лекція № 13) **Історія давньоримського красномовства.**
Основні відомості: відмінності між давньогрецькою та давньоримською риторичними традиціями; риторична спадщина Цицерона; Юлій Цезар як видатний оратор Римської імперії.

Тема 2.4. (Лекція № 14) **Слов'янська риторична традиція.**
Основні відомості: Риторична спадщина Іларіона та Кирила Туровського; Феофан Прокопович; Петро Могила; значення риторичної спадщини М.В.Ломоносова; О.Ф.Мерзляков; М.М.Сперанський; М.Ф.Кошанський; К.П.Зеленський.